

Kunnen kinderen filosoferen?

Misschien nog wel beter dan volwassenen,

zeggen volwassenen.

Geleidelijk doet het vak-zonder-foute-antwoorden

op de basisschool zijn intrede.

"Wanneer krijgt een kind nou nog de kans

om creatief na te denken?"

"Geluk duurt je hele leven."

"Niet waar. Als je dood bent heb je geen geluk meer."

"Jawel, want dan kan iedereen je komen opzoeken bij je graf."

"En als je dood bent, kun je weer terugkeren op aarde. Dat is geluk."

"Maar misschien wil je wel helemaal niet terugkeren!"

"Dan heb je pech!"

Het duurt even voordat leerkracht *René Hof* zijn groep 8 weer tot bedaren weet te brengen. De ruim twintig leerlingen van de oecumenische basisschool Het Kruispunt in Amsterdam-Zuidoost zijn hoorbaar gegrepen door het thema van de filosofieles van deze week: geluk.

Hof is dit jaar met zijn klas begonnen te filosoferen. Eén keer in de week op maandagochtend in plaats van de gebruikelijke 'weekendkringen' waarin kinderen vertellen wat ze in het weekend heeft beziggehouden. Bij het gewone kringgesprek bleek te vaak hetzelfde groepje kinderen dat op een sportclub zit of uit is geweest aan bod te komen. De kinderen die in het weekend geen spectaculaire dingen deden zaten er dan altijd een beetje voor spek en bonen bij. "Met filosofie hoef je niks bijzonders te hebben meegemaakt. Iedereen kan bijzondere gedachten hebben die anderen kinderen weer aan het denken zetten."

Sinds enkele jaren staat het filosoferen met kinderen, al eerder ontwikkeld in de Verenigde Staten, sterk in de belangstelling. Begin jaren '90 werd er voor het eerst op enkele Nederlandse basisscholen geëxperimenteerd met het vak. Inmiddels zijn al ruim 800 lesmappen verkocht en wijdde dit jaar de Nederlandse Onderwijs Televisie een hele serie aan kinderfilosofie.

Wettelijk zijn basisscholen niet verplicht om aan filosofie te doen en gezien de overvolle roosters lijkt het ook een bijna ondoenlijke taak om directies te vermurwen tijd voor weer een nieuw vak in te ruimen. Daar zijn goede argumenten voor nodig. Volgens *Karel van der Leeuw*, universitair docent vakdidactiek

Eugène van Haaren

en kinderfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam, is de filosofieles een van de weinige momenten waarop de mening van de kinderen echt terzake doet. "Het gaat niet om het vinden van de 'juiste' antwoorden maar om het ontwikkelen van denkvaardigheden."

Van der Leeuw is medeoprichter van het Centrum voor Kinderfilosofie dat scholen begeleidt in hun lessen. Het is volgens hem hoog tijd dat kinderen meer op hun eigen denken gaan vertrouwen in plaats van maar alles voor zoete koek te slikken. "Juist in het basisonderwijs waar men het zelfstandig denken hoog in het vaandel heeft, zie je het tegenovergestelde gebeuren. Het enige wat kinderen moeten, is kennis van anderen reproduceren."

Veel belangrijker voor kinderen vindt Van der Leeuw dat ze tijdens zo'n filosofiegesprek in de klas kunnen ervaren dat hun argumenten er toe doen. "Het leuke is nou juist dat de juf of de meester niet stiekem het juiste antwoord achter de hand heeft. Er zijn nou eenmaal vragen waarop niet makkelijk een antwoord te vinden is."

Vermogen tot